

การพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
The Development of Academic Collaborative Network Model for Small Sized
Primary Schools in Kiensa District under Suratthani Primary Educational
Service Area Office 3

จิราวรรณ เอียดชุม ¹

Jirawan Iadchum

โสภณ เพ็ชรพวง ²

Sopon Pechrpuang

ญาณิศา บุญจิตร ²

Yanisa Boonchit

Corresponding Author E-mail: deedear2009@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการ และแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 82 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบและหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกันกับขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ พบว่า ควรมีการกำหนดนโยบายและวางแผนร่วมกันในการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการในทิศภายในและการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรและตัวชี้วัดและประเมินผลไปในทิศทางเดียวกัน
2. ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 1) กระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 3) ขอบข่าย/ภารกิจของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ
3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, ภาคีเครือข่าย, ความร่วมมือทางวิชาการ

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the problems of academic operation and guidelines for development of academic collaborative network; 2) to create and develop the academic collaborative network model; 3) to assess the academic collaborative network model. The research procedure consisted of three steps as follows. Step 1 was to study the problems. Data were collected from 82 participants, including school administrators and teachers, selected by simple random sampling. Data were collected by a questionnaire with the reliability of 0.98 and an in-depth interview of five school administrators selected by purposive sampling. Step 2 was to develop the academic collaborative network model and estimate the content validity by five experts. Step 3 was to assess the suitability and feasibility of the academic collaborative network model. The sample were taken from Step 1. Data were collected by the suitability and feasibility assessment form with the reliability of .099 and were analyzed by frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of this research found that:

1. The overall problems of the academic operation were in a high level. The guidelines for building up the academic collaborative network model showed that there should be a policy and a plan for preparation of curriculum, teaching and learning management which is various, up-to-date, and consistent with the interests, needs, and aptitudes of students; and there should be a preparation of various internal supervision action plans, various assessment and evaluation methods, which are consistent with the curriculum and indicators, and evaluation methods in the same direction.

2. The development of the academic collaborative network model showed that the model consisted of: 1) Process of building up the academic collaborative network; 2) Factor composition of the academic collaborative network; 3) Scope/mission of the academic collaborative network; 4) Success condition.

3. The overall suitability and feasibility assessment of the academic collaborative network model were in the highest level and in a high level, respectively.

Keywords: Model development, Collaborative network, Academic collaboration

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิต เพราะฉะนั้นการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาคนโดยการให้การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งในกระบวนการสร้างรากฐานและการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกำลังในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศชาติในปัจจุบันและต่อเนื่องไปในอนาคต ซึ่งสังคมปัจจุบันและอนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ระบบการจัดการศึกษาจึงต้องมีความตระหนักรู้และตื่นตัวในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีการจัดการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และต่อเนื่อง การศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศยึดหลักการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สนับสนุนสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จ ที่จะทำให้เกิดพลังในการพัฒนาการศึกษาอย่างเข้มแข็ง มันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ ในการพัฒนาคุณภาพวิชาการซึ่งเป็นงานที่มีบทบาทและความสำคัญที่สุด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมีการนำยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ และยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นศูนย์กลางในการ

พัฒนาศักยภาพการจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นในการสร้างร่วมมือทางวิชาการให้เกิดขึ้น จำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแห่งชาติ การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ มีการเตรียมพร้อมเพื่อที่จะรับมือกับสิ่งใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถบรรลุประสิทธิภาพสูงสุดได้

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมากระบวนการศึกษาไทยประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยที่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่กระจัดกระจายในชนบท ซึ่งสถานศึกษาเหล่านี้มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้น ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่นอกเมืองส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยภาพรวมมาตรฐานที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ มาตรฐานด้านการบริหารวิชาการ และมาตรฐานด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน การใฝ่รู้ใฝ่เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่อยู่ในระดับไม่น่าพอใจ รวมถึงการมีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนมากดังกล่าวทำให้ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ กล่าวคือ เกิดการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า มีข้อจำกัดด้านบุคลากรครูไม่ครบชั้น ครูต้องสอนคนละ 2-3 ชั้นเรียน ครูรับผิดชอบงานหลายด้านทำให้มีเวลาสอนน้อย สอนได้ไม่เต็มที่ ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยเพียงพอ ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งตามปกติกระทรวงศึกษาธิการจะจัดสรรงบประมาณให้ตามรายชื่อของจำนวนนักเรียนที่มีอยู่จริงในสถานศึกษา จึงทำให้งบประมาณที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอที่จะนำมาซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนได้เพียงพอ โดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ยกเว้นในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคล ชุมชน หรือองค์กรภายนอก ครูขาดทักษะ ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ครูขาดทักษะการสอนเด็กที่มีหลายกลุ่มอายุในห้องเรียนเดียวกัน (กรณีต่างระดับชั้นแต่เรียนรวมในห้องเดียวกัน) ครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบนักเรียนหลายระดับชั้นหรือระดับชั้นเดียวแต่ต้องสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนไม่สามารถจัดได้เต็มรูปแบบ การจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่สามารถพัฒนาเด็กด้วยการสอนที่หลากหลายได้ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ครบตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนด สถานศึกษามีความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร ไม่มีรูปแบบการบริหารทางวิชาการที่ชัดเจน ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้เท่าที่ควรจะเป็นและนำมาซึ่งความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561, น. 5-7)

การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กควรสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมการดำเนินงานระหว่างสถานศึกษา การสร้างเสริมกำลังใจในการดำเนินงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบกลุ่มสาระวิชาทำให้ครูต้องสอนในวิชาที่ตนไม่ถนัดส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนครูเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนกับครูที่มีความถนัด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561, น. 48) การอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มภาคีเครือข่ายโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ไม่

เป็นไปตามมาตรฐาน อีกทั้งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และเงื่อนไขในการจัดการศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะไว้ในเรื่องของยุทธศาสตร์ศูนย์โรงเรียน (School Center) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) โดยเน้นการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษาบนพื้นฐานแนวคิดสำคัญ คือ การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546, น. 4) และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งครู สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนช่วยเหลือหรือหมุนเวียนครูสาขาวิชาที่ขาดแคลน ซึ่งหากคำนึงถึงการคมนาคมระหว่างโรงเรียนในเครือข่ายที่อยู่ใกล้เคียงกันใช้เวลาประมาณ 5 นาทีในการเดินทาง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งโครงการได้มาซึ่งคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องอาศัยปัจจัยที่สนับสนุนหลายประการและปัจจัยที่สำคัญคือความร่วมมือของสมาชิกในภาคีเครือข่าย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบจัดการศึกษาในพื้นที่ 6 อำเภอ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 154 โรงเรียน ในเขตอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12 โรงเรียน จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเคียนซาประสบกับปัญหาคุณภาพของสถานศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพ ด้านความคุ้มค่าของทรัพยากรที่มีไม่เพียงพอ ข้อยกาด้านบุคลากรครูไม่ครบชั้น รับผิดชอบงานหลายด้าน ส่งผลต่องานด้านการสอนที่ไม่เต็มเวลาและเต็มศักยภาพ ครูสอนไม่ตรงเอก ครูต้องสอบแบบควบชั้นเรียน ครูขาดทักษะการสอนเด็กที่มีหลายกลุ่มอายุในห้องเรียนเดียวกัน ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ส่งผลให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่มากเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, 2561, น. 8) การสร้างเครือข่ายจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ กล่าวคือ สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรครู สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีร่วมกัน และรูปแบบดังกล่าว จะมีส่วนในการบริหารวิชาการแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น รวมถึงจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนิน ร่วมกิจกรรม ร่วมดำเนินการ กำกับตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาองค์กรตามสถานภาพ อันส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพของการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุปสรรคมากขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างมีมาตรฐาน

ผลจากการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา ทำให้ทราบว่ายังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญในระดับปฏิบัติการในการทำหน้าที่สร้างคนและพัฒนาคนให้มีคุณภาพสนองต่อความคาดหวังของสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการและมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กใน

อำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อจะได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และสามารถนำรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริม และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการ และแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.1 ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน รวมจำนวน 103 คน

1) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2552) กำหนดสัดส่วนตามตำแหน่งแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 82 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเคียนซา ที่เคยมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการ และ แนวทางการสร้างความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.98

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มาয়กร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ แล้วดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารแบบเครือข่าย หรือบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 คน และได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และแบบตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3. ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3.1 ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน รวมจำนวน 103 คน กลุ่มตัวอย่างการประเมินรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2552) กำหนดสัดส่วนตามตำแหน่งแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 82 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1) ร่างรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.99

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตรมีปัญหาน้อยที่สุด

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติตามแผน และร่วมกันกำกับติดตามและประเมินผล ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า รูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) กระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ขั้นตอนหลักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ขั้นตอนประสานหน่วยงาน องค์กรเครือข่าย ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย การรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสนใจหรือประโยชน์ร่วมกัน กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย และการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน 3) ขอบข่าย ภารกิจเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความร่วมมือของบุคลากรในเครือข่าย ด้านผู้เรียน และด้านความพึงพอใจและความสมัครใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

3. ผลจากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สรุปได้ ดังนี้

3.1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และด้านองค์ประกอบด้านปัจจัยของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล และแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้คือ

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตรมีปัญหาน้อยที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังมีการบริหารจัดการด้านกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอเนื่องจากถูกจำกัดด้วยงบประมาณ มีการกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจน ครูไม่เพียงพอ หรือไม่ตรงวิชาเอก และครูต้องปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือภาระงานสอน สอดคล้องกับ พงศ์ศักดิ์ จิตสะอาด จินตนา จันท์เจริญ และ บรรจบ บุญจันทร์ (2560, น. 887) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1-2 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า จำนวนครูต่อนักเรียนไม่เป็นไปตามสัดส่วนตามที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ไม่มีการนำผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมากำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนครูต่อนักเรียนไม่เป็นไปตามสัดส่วนตามที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

2. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านวิชาการ จำนวน 5 คน สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและประชุมวางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน รวมถึงออกแบบกิจกรรมการดำเนินงานที่หลากหลาย ทันสมัย ที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของท้องถิ่น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย และออกมาในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ร่วมกันกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อสะท้อนผล ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 5-17) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างเครือข่าย โดยให้ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาว่า การสร้างเครือข่ายโรงเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา เป็นการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของโรงเรียนในการศึกษาแสวงหาเครือข่ายที่มีความเข้าใจเหมาะสม สอดคล้อง นำไปสู่ความสัมพันธ์ความร่วมมือที่ดี และสามารถประสานผลประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบุคคลและองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) เมื่อผู้นำและผู้บริหารของเครือข่ายเห็นความสำคัญ

และประโยชน์ร่วมกัน และตกลงเป็นการเบื้องต้นที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย (Partnership Agreement & Action Planning) เพื่อให้เกิดแนวทางการร่วมมือที่ชัดเจน ก็จะมีการสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนต่อไป 3) ขั้นร่วมดำเนินงานและกำกับ ติดตาม เป็นขั้นตอนสำคัญในการนำแผนงาน/โครงการที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติ เพื่อสร้างเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ 4) ขั้นทบทวนผลการดำเนินงาน เป็นขั้นนำผลการประเมินมาใช้ในการทบทวนปรับปรุงพัฒนาเครือข่าย เพื่อนำไปสู่จุดหมายและความสำเร็จร่วมกัน

3. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้ปรากฏองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน และมีตัวชี้วัด 20 ตัวชี้วัด ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้นำผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ รวมไปถึงศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบ 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านปัจจัยของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่าย ภารกิจเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 4 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2550, น. 12) ได้กล่าวถึงรูปแบบองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กลไกการดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิทย์ (2559, น. 16) ได้สรุปไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) กลไกของรูปแบบ และ เสมอ สุวรรณโค (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา กล่าวว่า การสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ระบบและกลไกการดำเนินงาน 4) การดำเนินงาน 5) การประเมินผลและ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

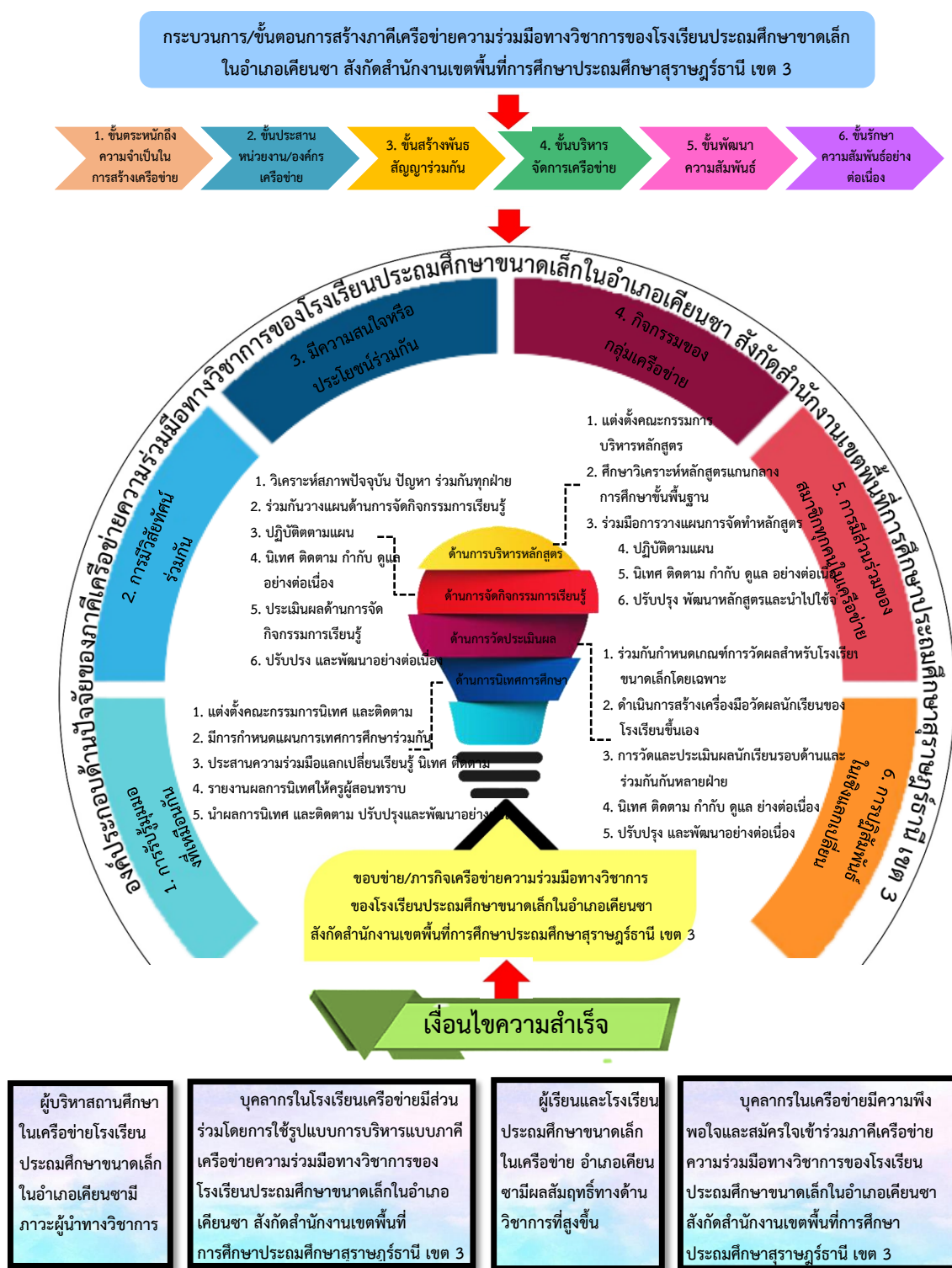
4. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการตรวจสอบระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบมีกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอน โดยศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา และนำร่างรูปแบบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และประสบการณ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมา

ปรับปรุงร่างรูปแบบจนได้รูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพความจริงและบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลให้ ความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับแนวคิดของ จิรภัทร มหาวงศ์, วิทยา จันทร์ศิลา และ ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่ สูง โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามี ความเห็นว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์อยู่ใน ระดับมาก นพปฎล บุญพงษ์ (2560) ได้วิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งใน เรื่องคุณลักษณะของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การบริหารงานทางด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญด้านภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนา คุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานส่งผลต่อคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ กระจายอยู่ทั่วไปในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนใหญ่ประสบ ปัญหาเดียวกันในด้านการจัดการศึกษาที่ขาดความพร้อมด้านบุคลากรครู วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และ งบประมาณ เป็นต้น ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนว ทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 นำมาซึ่งรูปแบบการบริหารแบบภาคี เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารแบบภาคี เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังเป็น ข้อมูลสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งจะนำมาสู่ประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพผลการดำเนินงานทางด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กทั้งในระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยแท้จริง

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เขต 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2 โรงเรียนขนาดเล็กและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถใช้รูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนขนาดเล็กโดยดำเนินการ ดังนี้

1) การนำรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไปสู่ภาคปฏิบัติ หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาควรวางแผนการดำเนินงานโดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ประชุมชี้แจง รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานอย่างชัดเจน ศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ร่วมกัน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และมอบหมายความรับผิดชอบ ในการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ กำหนดปฏิทินดำเนินงาน และระยะเวลาในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา ควรจัดให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ร่วมกัน ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา มีการประสานการดำเนินงานผ่านการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และเกิดความร่วมมือกันมากขึ้น การอำนวยความสะดวก และการสร้างความเข้มแข็ง สร้างขวัญกำลังใจเพื่อเป็นแรงเสริมให้แก่สมาชิกภาคีเครือข่าย พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา ควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างเครื่องมือในการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน สรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ถือเป็นการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ จากการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ รวมถึงเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ โดยความร่วมมืออันดีระหว่างภาคีเครือข่ายทางวิชาการ วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

4) หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาควรควรมีการสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้และผลที่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกัน ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม วิเคราะห์ผลสำเร็จของกิจกรรมและนำเสนอผลของการดำเนินงาน ขยายผลเพื่อต่อยอดการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ภาคีเครือข่ายมีภูมิความรู้ มีแนวทางการดำเนินงานที่หลากหลาย และมีระบบบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการร่วมกันต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและเจตคติของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิรภัทร มหาวงศ์, วิทยา จันทร์ศิลา และ ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(4), 114-127.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นพพล บุญพงษ์. (2560). การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 19(1), 14-21.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงศ์ศักดิ์ จิตสะอาด, จินตนา จันทร์เจริญ, และ บรรจบ บุญจันทร์. (2560). การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1-2. *วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 878-890.
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบริรักษ์. (2559). *รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- เสมอ สุวรรณโค. (2558). รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 128-129.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2561). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.surat3.go.th/document/authority.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5rd ed.). New York: Harper Collin.

